

ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ПИЛИПЕНКО Володимир Петрович

УДК 615.322(477)

**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В
ТРАНСФОРМАЦІЙНИЙ ПЕРІОД**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Київ – 2021

Дисертацією є рукопис
Робота виконана на кафедрі державного управління Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник - доктор політичних наук, професор
НЕЛПА Дмитро Васильович,
Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, завідувач кафедри
державного управління

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, доцент
ЧЕЧЕЛЬ Олег Миколайович,
Державне агентство резерву України
Український державний науково-дослідний
інститут «Ресурс»,
заступник директора з наукової роботи

кандидат наук з державного управління, доцент
ПРОДАНИК Василь Михайлович,
ПрАТ «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління
персоналом», доцент кафедри публічного
адміністрування Навчально-наукового інституту
міжнародних відносин та соціальних наук

Захист відбудеться *12 травня 2021 року* об 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 08.867.03 Інституту законодавства Верховної Ради України, за адресою: 04053, м. Київ, пров. Несторівський провулок, 4, к. 416.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту законодавства Верховної Ради України, за адресою: 04053, м. Київ, пров. Несторівський провулок, 4.

Автореферат розісланий 31 березня 2021 року

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

А.А. Оржаховська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Державний курс на інноваційний розвиток національної господарської системи визначає перехід всіх сфер економіки до нового якісного стану. Він супроводжується активізацією інноваційної діяльності, яка дає змогу перетворити економіку на основі розвитку наукоємних виробництв, впровадження прогресивних високотехнологічних процесів, розробки та випуску нової конкурентоспроможної продукції. Одним з ключових завдань збалансованої державної економічної політики є формування інноваційної моделі національного розвитку. Для його реалізації особливої актуальності набуває розроблення заходів, спрямованих на формування дієвого фінансового механізму реалізації пріоритетів структурно-інноваційної трансформації національної господарської практики. Серед них – удосконалення інноваційної стратегії держави, а також інтеграції науки та виробництва, посилення підтримки держави інвестиційної діяльності, формування ринку високих технологій, розвиток фінансової системи та ринкових інституцій, визначення пріоритетів інноваційного розвитку в регіонах на засадах децентралізації владних повноважень. Досвід країн з розвиненими ринковими економіками переконливо свідчить, що в сучасних умовах пандемії зазначені економічні параметри вирішальним чином залежать від масштабів і якісного рівня інвестиційної діяльності, структурно-технологічних змін на основі інновацій.

При всій важливості прямого державного управління та регулювання інноваційними процесами, за умов глибоких ринкових перетворень необхідно задіяти внутрішні механізми фінансування інноваційної діяльності, коли взаємодія важелів і стимулів господарської діяльності між учасниками процесу відбувається на основі конкуренції. За таких умов розробка наукових засад державної політики в формуванні, посиленні та регулюванні інноваційної сфери наразі особливо посилюється та набуває особливої актуальності. Для України це питання постає особливо гостро в контексті виконання затвердженої в 2019 році «Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року» (розпорядження КМУ № 526-р від 10.07.2019 р., № 526-р), успішна реалізація завдань якої передусім передбачає наявність ефективної системи державного управління, як центрального елемента усього процесу впровадження та реалізації інноваційної політики. Ключовим моментом в цьому питанні залишається збереження конкурентоспроможності України через розробку та реалізацію ефективної державної політики в інноваційній сфері, створення умов для активізації й розвитку інноваційної діяльності через впровадження новітніх ефективних методів державного управління.

Упродовж процесу трансформації (переходу) національної економіки до ринкової, теорія і практика державного управління та регулювання ринку інновацій привертала пильну увагу вітчизняних і зарубіжних вчених. Особливої ваги набуває дослідження специфіки державної інноваційної політики України в контексті сучасного процесу євроінтеграції.

Грунтовне дослідження різних аспектів державного управління інноваційною діяльністю здійснили у своїх працях Й. Шумпетер, А. Гіденс, П. Трейсі, Б. Адамов, Л. Федулова, О. Гусєв, М. Гаман, Л. Безчасний, Г. Груба, В. Занько, І. Климова, В. Білозубенко, Ю. Харченко, Д. Діденко, О. Амосов, В. Бакуменко, Д. Баюра, Т. Безверхнюк, О. Берданова, О. Бобровська, К. Ващенко, В. Вакуленко, З. Варналій, П. Волянський, В. Воротін, В. Геєць, Н. Гринчук, С. Домбровська, Д. Дзвінчук, І. Дробот, Ю. Єхануров, П. Єщенко, Д. Карамішев, О. Коваль, Г. Козаченко, Д. Ляпін, О. Мордвінов, Д. Неліпа, Є. Панченко, В. Проданик, С. Сорока, О. Сушинський, О. Чечель і ін. Однак інноваційна діяльність як об'єкт державного управління та регулювання та водночас самостійна соціально-економічна підсистема зі специфічним типом господарських зв'язків і суспільних відносин не отримала належного наукового відображення в численних працях із зазначеної проблематики. Більшість із них концентрується на вивченні сутності поняття «інновація», дослідженні механізмів державного управління, а також аналізі нормативно-правових актів, які регулюють політику держави в сфері інновацій. Особливо бракує комплексних досліджень, необхідних для побудови цілісної системи державного регулювання інноваційних процесів у нашій країні. Це й зумовило вибір теми дисертаційного дослідження та визначило його актуальність.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження є складовою науково-дослідницької роботи, що виконувалась кафедрою державного управління філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка за темою «Філософсько-світоглядні та політологічні аспекти гуманітарного розвитку сучасного суспільства» (ДР № 0111U005045). Особиста роль дисертанта в розробках зазначеної теми полягає в підготовці пропозицій з удосконалення напрямів реформування системи (механізмів і інструментів) управління інноваційним розвитком в Україні за умов глибоких ринкових перетворень.

Мета та завдання дослідження. *Метою* дисертаційного дослідження є теоретичне обґрунтування концептуальних засад, конкретизація змісту та розробка механізмів формування та реалізації державної політики інноваційного розвитку в період глибоких ринкових перетворень, а також розробка пріоритетних напрямів їх удосконалення.

Відповідно до визначеної мети було поставлено *завдання*:

– проаналізувати вітчизняну та зарубіжну наукову літературу з теми дослідження та встановити на цій основі ступінь розробки проблеми в галузі науки публічне управління та адміністрування, узагальнити й поглибити наукові підходи до визначення змісту механізмів і інструментів державної політики інноваційного розвитку в умовах глибоких ринкових перетворень;

- уточнити понятійно-категоріальний апарат стосовно понять «інновація», «інноваційна діяльність» і «державна інноваційна політика» та виявити особливості сучасного розуміння сутності державної інноваційної політики та дослідити теоретичні засади і особливості механізмів реалізації державної політики в сфері інновацій;

- оцінити ефективність інституціонально-правового та організаційно-структурного механізмів функціонування державної інноваційної політики України в умовах євроінтеграційних процесів;

- обґрунтувати значення державного управління в формуванні та реалізації державної політики в трансформаційний період через визначення основних актуальних владних інструментів впровадження державної політики інноваційного розвитку (на основі аналізу українського та зарубіжного досвіду);

- визначити ефективність чинної нормативно-правової бази щодо регулювання інноваційної діяльності;

- дослідити механізми (засоби та методи), зокрема технологічні та наукові парки, як один із найбільш дієвих інструментів державної інноваційної політики в Україні, як особливо ефективної моделі для розвитку інноваційної діяльності на регіональному та місцевому рівнях;

- розробити, використавши досвід інших країн, науково-практичні рекомендації щодо подальшого стимулювання інноваційної діяльності в Україні на державному і регіональному рівні в умовах євроінтеграції та активізації процесів діджиталізації та децентралізації.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у процесі державного управління інноваційною діяльністю.

Предмет дослідження – державна політика інноваційного розвитку в трансформаційний період.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є комплекс загальнонаукових методів пізнання – аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, індукція та дедукція, а також комплекс спеціальних методів, що були використані для розкриття мети і завдань цієї роботи. обрана з врахуванням його мети, завдань, об'єкта та предмета. Зокрема, пошуково-бібліографічний метод був застосований для систематизації наукових праць із предмету дисертаційного дослідження. При формуванні понятійно-категоріального апарату задіяні структурно-функціональні методи та методи узагальнення і наукової абстракції. Системний та структурно-функціональний методи дали можливість з'ясувати місце і роль державної політики інноваційного розвитку в економічному процесі та господарській системі загалом. За допомогою історичного методу була досліджена еволюція постановки проблеми та її подальшого вирішення. Порівняльний метод дозволив зіставити ефективні механізми державного регулювання інноваційної діяльності. Метод аналізу і синтезу – для визначення факторів розвитку інноваційного потенціалу. Методи логічного узагальнення та евристичні методи дозволили обґрунтувати пріоритетні напрями розвитку інструментів і заходів, спрямованих на протидію ризиків трансформаційних (ринкових) перетворень. Метод моделювання дозволив дати оцінку перспективних напрямів удосконалення механізмів системи державного управління сферою інноваційного розвитку в Україні та її регіонах.

Інформаційною базою, дослідження стали Конституція та закони України, укази Президента України, постанови та розпорядження Верховної Ради України та Кабінету міністрів України, програмні документи державних органів України,

офіційні матеріали Державної служби статистики України, наукові роботи вітчизняних і зарубіжних вчених та особисті напрацювання автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні важливого наукового-практичного завдання – теоретичному обґрунтуванні змісту та концептуальних підходів до процесу формування державної політики інноваційного розвитку в умовах глибоких ринкових перетворень і процесів євроінтеграції в Україні.

Основні результати, що характеризують наукову новизну, полягають у такому:

вперше:

- розроблено комплексний механізм формування державної політики інноваційного розвитку в умовах глибоких ринкових перетворень і процесів євроінтеграції в Україні, який ґрунтується на функціонуванні організаційно-правових інструментів державного та місцевого управління, побудований на комплексних (інтегрованих) підходах з орієнтацією на досягнення таких цілей: посилення інноваційної спроможності публічного управління та адміністрування, розширення сфери підтримки інноваційних процесів в умовах макроекономічної нестабільності на основі розмежування стратегічних (пов'язаних із потребами формування національної інноваційної системи та забезпеченні структурних зрушень і збалансованого розвитку) і тактичних завдань відповідної державно-управлінської діяльності зумовлених необхідністю реалізації органами влади низки антикризових заходів за умов пандемії;

– концептуально узагальнено та систематизовано причини, які перешкоджають реалізації інноваційної політики на регіональному та місцевому рівні, які обумовлені розширенням функціональних можливостей нових територіальних громад, відповідно до трьох чинників успішності децентралізації (комплексний характер, продуманість реформування, інституційні та організаційні можливості). Визначено, що головні з них – деструктивність інституційних чинників запровадження відповідної державно-управлінської діяльності, невідповідність дій регіональних і місцевих органів влади щодо прийняття нових актів з принципами, закладеними в ідеологію державної інноваційної політики (структурні реформи, людський капітал, інвестиції, інформація, скорочення витрат і конкурентоздатність), та лобіювання органами влади власних інтересів, всупереч процедурам інноваційної політики й використання засобів усунення перешкод в посткризовий період;

удосконалено:

- систему узагальнення результатів експертних досліджень зарубіжного досвіду в напрямку ефективізації механізму реалізації державної інноваційної політики України в контексті використання владних інструментів інноваційного розвитку за умов активних процесів децентралізації та діджиталізації, а також зростаючого потенціалу розширення системи технологічних парків, бізнес-інкубаторів, стартап-центрів, центрів технологічного трансферту та інноваційних кластерів;

- методичні підходи до визначення базових принципів бюджетного стимулювання інноваційних процесів через конкретизацію пріоритетів їх

реалізації в умовах обмеженості державних фінансових ресурсів (зменшення прямих видатків на реалізацію інноваційних проєктів, удосконалення процедур і правил їх конкурсного відбору, підвищення дієвості контролю за цільовим використанням виділених коштів, запровадження аудиту ефективності управлінських рішень і дієвості результатів управління інноваційним потенціалом в Україні;

– систематизацію базових методів (інструментів) формування та реалізації підходів щодо оцінки рівня інноваційності публічного управління та адміністрування в частині взаємодії органів влади та суб'єктів інноваційної діяльності, які передбачають сукупність фінансових, інноваційно-інвестиційних, організаційно-економічних і саморегульованих складових, що функціонують на умовах виконання обов'язкових критеріїв визначення ресурсного забезпечення, яке є достатньою умовою розвитку інноваційної діяльності в національній економіці в умовах євроінтеграції;

дістали подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат шляхом: уведення в науковий обіг поняття «взаємодія публічної влади та суб'єктів інновацій», під яким слід розуміти: по-перше, систему дій, яка містить комплекс організаційно-адміністративних, юридичних, соціально-економічних засобів, упорядкованих у певний спосіб, з метою подолання перешкод, що стоять на шляху реалізації економічних інтересів суб'єктів інновацій; по-друге, спосіб перетворення економічних ресурсів управління на відповідні результати державної політики в сфері інновацій (публічного інноваційного партнерства, бюджетно-податкова, грошово-кредитна та цінова взаємодія) і уточнення змістовних аспектів категорії «інновація», які в роботі розглядаються в кросдисциплінарному вимірі (з управлінської, філософської, політологічної, соціологічної, економічної та правової точок зору);

– узагальнення результатів експертних досліджень щодо визначення сучасного стану реалізації механізмів публічної інноваційної політики, зокрема вдалося зафіксувати низький рівень ефективності діяльності як органів регіонального та субрегіонального рівня, так і їхніх окремих працівників, причинами чого є відсутність розуміння, що в умовах глибоких ринкових перетворень економіки не існує якоїсь єдиної, універсальної моделі управління інноваціями, а існує їх множинність. Орієнтація в виборі публічної моделі управління інноваціями повинна групуватися на такі структуроутворюючі елементи, як організація структури взаємодії управління, спрямування дії системи на економічні інтереси, потреби всіх учасників інноваційної діяльності.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що основні положення та висновки, сформульовані в дисертаційній роботі, мають як теоретичне, так і практичне значення. Отримані наукові результати можуть бути використані в:

– *науково-дослідній роботі* – положення та висновки дисертації можуть бути підґрунтям для розроблення пропозицій, з метою удосконалення інституційного забезпечення механізмів державного регулювання розвитку сфери інновацій на рівні держави, регіону та громади;

– *законотворчому процесі* – при вдосконаленні чинного законодавства України, яке регулює економічні відносини в сфері інновацій, зокрема в напрямі формування реальних можливостей організації заходів державної стратегії інновацій в Україні, а також змісту нормативно-правових актів цієї сфери;

– *діяльності регіональних і місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування* в процесі розвитку та модернізації інструментів регулювання діяльності суб'єктів інноваційної діяльності, господарювання тощо;

– *навчальному процесі* – при підготовці та читанні навчальних курсів (лекційних і практичних занять) з державного управління та регулювання; у роботі з підвищення професійної кваліфікації кадрів управлінської сфери, посадових осіб органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Сьогодні частину розроблених науково-методичних результатів уже впроваджено в діяльність, зокрема: Національного агентства України з питань державної служби, центра адаптації державної служби до стандартів європейського союзу при підготовці аналітичних довідок і пропозицій щодо формування державної політики та нормотворчої діяльності в сфері державного управління, їх адаптації до стандартів Європейського Союзу, при використанні в Україні інституціональних інструментів, а також, при моніторингу діяльності органів виконавчої влади з виконання зобов'язань, взятих на себе Україною перед Європейським Союзом (довідка № 06/94-21 від 27.01.2021 р.); Інституту політичних та етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, під час реалізації науково-дослідної теми відділу теоретичних та прикладних проблем політології, як «Кризи політичного розвитку в Україні періоду незалежності: зміст, причини та способи подолання», зокрема науковий інтерес до дисертаційного дослідження обумовлений його теоретичним потенціалом і високим рівнем об'єктивності (довідка № № 306/100 від 14.03.21 р.); Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, зокрема при розробці таких навчальних дисциплін, як «Основи публічного управління та регулювання в економіці», «Євроінтеграційна політика України», «Регіональна економіка» для фахівців освітнього ступеня «бакалавр», а також «Філософські проблеми державного управління» та «Інновація в суспільно-економічному та екологічному розвитку» для фахівців освітнього ступеня «магістр» (довідка № 041-15/26 від 10.03.21р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною науковою працею. Висновки та рекомендації, зокрема й ті, що становлять наукову новизну, розроблені автором особисто. Усі дослідження та ідеї наведені в дисертації, виконані та висунуті здобувачем самостійно.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та висновки дослідження обговорювались на засіданнях кафедри державного управління філософського факультету КНУ ім. Тараса Шевченка та результати дослідження обговорювались на засіданнях відділу комплексних проблем державотворення Інституту законодавства Верховної Ради України. Окремі положення дисертації доповідались автором і обговорювались на міжнародних, всеукраїнських, регіональних науково-практичних

конференціях, семінарах і круглих столах, а також були оприлюднені на науково-практичних конференціях, у тому числі за міжнародною участю, а саме: «Філософсько-світоглядні та міждисциплінарні проблеми гуманітарного розвитку сучасного суспільства: Наукова конференція» (Київ, 2015 р.), «Дні науки філософського факультету: Міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів та молодих вчених» (Київ, 2015 р.), «Дні науки філософського факультету: Міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів та молодих вчених» (Київ, 2016 р.), «Дні науки філософського факультету: Міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів та молодих вчених» (Київ, 2019 р.), «Публічне управління та адміністрування» (Інститут законодавства ВРУ, 2017-2019 рр.).

Публікації. За темою дисертаційного дослідження було опубліковано 11 наукових праць, із них: 5 – у виданнях, визначених МОН України фаховими в галузі науки «Державне управління», 1 – у міжнародних наукових виданнях з державного управління; 5 – у підручниках і інших наукових виданнях, 2 – тези в матеріалах всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 179 сторінок (зі списком використаних джерел – 205 сторінок). Список використаних джерел налічує 259 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір і актуальність теми дисертаційного дослідження; вказано зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами досліджень; визначено мету, завдання, предмет, об'єкт і методи дослідження; розкриті основні положення щодо наукової новизни одержаних результатів, їх наукову та практичну значущість; наведено дані стосовно апробації результатів дослідження й публікацій.

У **першому розділі** – *«Теоретичні засади дослідження формування та реалізації державної політики в сфері інновацій»* – проаналізовано ступінь наукової розробленості проблематики дисертації, визначено теоретичні основи аналізу інноваційної діяльності, її структури, та окреслено наукові підходи до визначення феномену інновації, її трактування крізь призму різних дисциплін, а також окреслено теоретико-методологічні засади державної інноваційної політики.

У **підрозділі 1.1** *«Теоретичні підходи до обґрунтування змісту поняття «інновація»»* розкриваються теоретичні підходи та концепції феноменів інновації та інноваційної діяльності. Представлено трактування цих понять вітчизняними та зарубіжними вченими, а також визначено основні засади державного регулювання розвитку інноваційної діяльності. Для аналізу зазначених феноменів було поєднано теоретичні підходи різних наукових дисциплін, а саме: філософії, соціології, економіки, правознавства, державного управління. Це дозволило нам продемонструвати кросдисциплінарний характер і значення інноваційної політики для розвитку абсолютно всіх сфер суспільного розвитку.

Основою даного аналізу став міждисциплінарний підхід за використанням системного, порівняльного та структурно-функціонального методів.

Аналіз наукових підходів до розуміння змісту механізмів публічного управління в сфері інноваційного розвитку надає можливість стверджувати, що під «інноваціями» Й. Шумпетер розуміє зміни, метою яких є впровадження та використання нових видів споживацьких товарів, виробничих і транспортних засобів, ринків та форм організації промисловості. Це перше офіційне визначення даної категорії. До інноваційного вчений відносить все те, що суперечить традиції, руйнує її, але при цьому має залишатись традиційно прийнятний алгоритм та механізм. Процесом, в якому винахід або ідея набуває економічного змісту, називав інновацію Б. Твіс, тоді як Ф. Ніксон вважав її сукупністю технічних, виробничих і комерційних заходів, що призводять до появи на ринку нових чи вдосконалених промислових процесів та обладнання. А. Ніколаєв, незалежно від сфери застосування, підходить до інновації, як до реалізованої новини, розуміючи її синонімом успішного розвитку певної сфери (управлінської, економічної, соціальної і так далі) через впровадження різних нововведень. Філософсько-управлінський підхід представляє інновацію як певну трансформацію цілей, тоді як економіка трактує її як техно-економічний процес, направлений на задоволення потреб ринку через покращення технологій чи практичне застосування нових ідей (розробок), для соціології інновація виступає процесом нового вирішення існуючої соціальної проблеми чи процесом змін в звичному соціальному середовищі індивідів, і так далі. Враховуючи, що державна інноваційна політика покликана регулювати розвиток інноваційної діяльності в кожній з цих сфер, то для неї актуальними можуть вважатись всі зазначені в роботі визначення, що ускладнює процес її законодавчого врегулювання.

У підрозділі 1.2 «Дослідження поняття та сутності державної політики в сфері інновацій» виявлено, що ефективність реалізації державної інноваційної політики залежить від якості законодавчої бази, якою регулюється відповідна сфера, також, значними чинниками виступає відповідне інституціональне та ресурсне забезпечення. Що ж стосується актуальних для даного дослідження визначень, то це наступні: інновація – це ціленаправлена зміна всередині певної системи, структурна чи функціональна спрямована на досягнення максимального результату та ефективності (узагальнене визначення).

З'ясовано, що державна інноваційна політика є явищем системним та комплексним, зокрема за умов суспільних і ринкових перетворень. Її основою виступає системна взаємодія ресурсного забезпечення та механізмів реалізації. Тоді як ефективність впровадження державної інноваційної політики залежить від якості існуючої законодавчої бази, що має стати основою для подальшої побудови ефективної системи державного сприяння розвитку та впровадження інноваційних процесів.

Констатується, що низька ефективність реалізації державної інноваційної політики може бути пояснена застарілим механізмом державного управління та політичною традицією держави, які не здатні якісно функціонувати в умовах ринкових трансформацій. Це пояснює необхідність впровадження інновацій і в

сфері державного та регіонального управління. Також, велике значення для ефективності державної інноваційної політики має інституціональна спроможність органів державної влади стосовно її впровадження.

У підрозділі 1.3 *«Теоретичні засади механізмів реалізації державної політики в сфері інновацій»* зазначено про різницю між моделями «наздоганяльного» та «випереджального» розвитку, з позиції необхідності якнайшвидшого переходу країни до останнього в трансформаційний період.

Доведено, що сьогодні питання переходу до «випереджального» розвитку перетворюється в питання збереження та посилення політичного та геополітичного статусу, адже дана модель корелюється з умовним поділом країн світу на «центр» та «периферію». Також, було розглянуто співвідношення понять «традиція» та «інновація», що полягає в відході від позиції повного їх протистояння, адже інновація зачастою виступає саме продовженням традиції. Інновація виникає на базі традиції як відповідь на певний її запит чи вирішення конкретної проблеми. Тому, втілення інновації покликано вирішити проблему, видозмінивши традицію і, тим самим, забезпечивши їй можливість для подальшого існування за умов впливу трансформаційних процесів. Зазначене вище свідчить про наявний симбіоз цих двох категорій, що є важливим для подолання потенційного суспільного спротиву інноваціям, які часто сприймаються як щось нове та невідоме, і підвищення їх ефективності.

Аргументовано, що основи у відповідності до яких відбувається формування механізму реалізації державної політики в сфері інновацій (аксіологічно-культурну, гносеологічну, інституціональну, онтологічно-процесуальну, праксеологічну) та визначено їх суть. Загалом, механізм реалізації державної інноваційної політики було представлено як трирівневу систему взаємодії влади, громадянського суспільства, приватного сектору та науки, які спільно мають прагнути інноваційного розвитку.

У другому розділі – *«Державне управління як владний механізм впровадження політики інноваційного розвитку в трансформаційний період»* – розкрито роль і значення державного управління у здійсненні державної інноваційної політики в трансформаційний період та владні інструменти впровадження цієї політики.

У підрозділі 2.1 *«Роль публічного управління у здійсненні державної політики в трансформаційний період»* доведено, що на сьогоднішній день для ефективного розвитку інноваційного потенціалу держави особливу увагу варто приділити розробці та впровадженню публічної інноваційної політики, основою для реалізації якої виступає система державного, регіонального та місцевого управління. Участь публічного управління в інноваційних процесах є обов'язковою, адже його діяльність спрямована на вирішення проблем та реалізацію стратегічних завдань державного та регіонального (місцевого) значення.

Доведено, що в публічному управлінні «інновізація» є процесом постійного пошуку варіантів і шляхів вирішення наявних та потенційно можливих проблем. Результати цього пошуку виявляються в форматі прийнятих державних управлінських рішень. Подібна інноваційна діяльність є

перманентною та не може мати остаточного результату, адже вдосконалення існуючих управлінських рішень і пошук нових відбувається постійно. Саме тому, інновації та інноваційна політика потребують постійної наукової розробки та теоретичного пошуку. В ході дослідження було виявлено взаємозалежність між ефективністю втілення публічної політики, якістю державного управління та дієздатністю існуючої державної та регіональної влади. Саме це і говорить про необхідність подальшого дослідження та вдосконалення системи публічного управління для забезпечення можливості подальшого розвитку держави та її регіонів.

З'ясовано, що публічне управління в сфері інновацій як діяльність з впровадження державної політики, як і законодавча база країни загалом, переживає період змін у зв'язку з посиленням впливу процесів ринкових перетворень, що були зумовлені початком інтеграції України до Європейського Союзу. Ратифікувавши угоду про вступ до Європейського Союзу, Україна взяла на себе ряд зобов'язань, які викликали необхідність реформування вітчизняного законодавства, щоб привести його у відповідність до європейських норм. Проте, це не говорить про необхідність уніфікації законодавства всіх країн-членів ЄС, а лише про її приведення у відповідність визначеним і загальноприйнятим принципам. Основні принципи, які нині має розділити Україна: відкритості, участі, відповідальності, узгодженості, ефективності.

У підрозділі 2.2 *«Сутність та типологізація владних механізмів впровадження державної політики в інноваційній сфері»* було визначено та розкрито суть двох основних етапів процесу вироблення і впровадження державної політики, прийняття управлінських рішень і втілення публічних рішень. Механізм державної політики сконцентровано на першому етапі: прийняття стратегічних і тактичних рішень (що опираються на проведений аналіз існуючих умов і потенційно можливих проблем, постійне коригування співвідношення очікування та результату, заходи з підтримки заданого курсу). Необхідними ж умовами ефективною реалізації прийнятих рішень є розробка поетапної стратегії їх втілення з визначенням відповідальної за цей процес установи. Відповідно, ми можемо говорити про присутність управління на всіх цих етапах і залежність від нього якості втілюваної політики.

Виокремлено ряд проблем, які здійснюють негативний вплив на процес формування та реалізації державної політики. До основних віднесено проблеми: комунікації, координації, бюрократизації, негативного зовнішнього впливу. Все перераховане може призводити до зниження ефективності, викривлення цілей та здобутків, повної чи часткової втрати актуальності державної політики, що для розвитку сфери інновацій є недопустимим. Ефективне ж функціонування системи публічного управління та відповідна реалізація державної та регіональної політики створюють необхідні умови для активного розвитку держави та підвищення її конкурентоспроможності на світовій арені.

Відповідно, було доведено, що наразі є активний запит на дослідження та розробку модифікації системи публічного управління процесом впровадження інновацій з метою розвитку економіки країни. Особливим стимулом активізації інноваційної діяльності сьогодні можна назвати кризові явища, що нерідко

виникають в періоди глибоких ринкових перетворень, і розв'язання яких уможлиблюється лише за рахунок використання новацій. Для країн в трансформаційний період питання ефективності системи публічного управління ускладнюється через загальну нестабільність основних систем держави та складність прогнозування наслідків і змін, що за ними слідують. Це вимагає вдосконалення інструментарію, який використовується для реалізації публічної політики в сфері національного інноваційного розвитку.

У підрозділі 2.3 «Досвід використання владних інструментів впровадження державної політики в інноваційній сфері розвиненими країнами світу» було виокремлено основні підходи до класифікації інструментів впровадження державної інноваційної політики. За основу взято їх розподіл на чотири групи: владні, інформаційні, фінансові та структурні. До основних і найбільш популярних інструментів впровадження державної політики сьогодні можна віднести: податки, кредитування, бюджетні видатки, субсидії, дотації, приватизацію, законодавство, створення інноваційної інфраструктури, регулювання, саморегулювання, надання послуг, нормативно-правові акти.

Окремо увагу зосереджено на таких інструментах як ефектор та детектор, використання яких дозволяє врегулювати конфліктогенний характер інновацій, як чогось, що суперечить традиції та потенційно викликає спротив. Звісно, вибір конкретного набору інструментів залежить від того, в якій сфері та за яких умов буде впроваджуватись інновація. Проаналізувавши зарубіжний досвід в питанні вибору найбільш оптимального набору інструментів, ми визначили, що кожна країна здатна обирати свій набір інструментів і модифікувати їх у відповідності до власних актуальних потреб. В більшості розвинених країн загальноприйнятим є використання наступних інструментів: пряме фінансування, спрощене оподаткування, законодавче забезпечення захисту авторських прав і інтелектуальної власності, цільові дотації, спеціалізовані фонди, залучення іноземних кадрів, мінімізація ризиків та збитків.

Констатовано, що варто звернути увагу на досвід Німеччини в питанні налагодження взаємодії всіх акторів інноваційної системи та постійне інформування їх про можливості в цій сфері, підхід Великобританії до забезпечення фінансової бази інноваційної діяльності, зосередженість Польщі на розвитку регіонального інноваційного потенціалу, задекларовану США орієнтацію на підтримку існуючих вітчизняних виробників та потужностей, першочергова концентрація Японії на побудові стратегії, прогнозуванні науково-технічного розвитку та вдосконаленні законодавчої бази, а також галузевий підхід до розвитку інновацій Китаю. Було висунуто тезу, що все вищезгадане може стати ефективним і для України, за умов модифікації у відповідності до вітчизняних реалій. Серед інших практичних інструментів, які можливо використовувати за наявних сьогодні умов: компенсація ПДВ підприємствам, що націлені на інноваційну діяльність, бюджетні пільги на розвиток регіональної спеціалізації, міжнародна співпраця, іноземні інвестиції та спільне виробництво.

У третьому розділі – «Розвиток державної інноваційної політики України в умовах євроінтеграції» – здійснено аналіз сучасної інноваційної політики України в контексті глобалізаційних і євроінтеграційних впливів та, відповідно

до них, запропоновано потенційно перспективні напрями стимулювання означеної політики на національному та регіональному (місцевому) рівнях.

У підрозділі 3.1 «Сучасна модель формування та реалізації інноваційної політики України в контексті особливостей євроінтеграційного періоду» було доведено, що наразі інноваційна політика України перебуває на активному етапі свого становлення, що супроводжується глибокими ринковими перетвореннями, які виникають внаслідок дії глобалізаційних і інтеграційних процесів, в особливості відчутним є вплив процесу євроінтеграції та субрегіональній інтеграції.

Стверджується, що стимулювання інноваційної діяльності в Україні на державному та регіональному рівнях сьогодні є одним з найважливіших пріоритетів економічного зростання для України. Значну роль в цьому питанні відіграє «Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року», яку було затверджено Кабінетом Міністрів України 10.07.19 р. В ході дослідження ми дійшли висновку, що вже на сьогоднішньому етапі державна політика інноваційного розвитку України технократично орієнтована. У ній ринкові елементи інноваційної системи об'єднуються з адміністративно-командними, що є характерною рисою для більшості пострадянських країн.

Аргументовано, що інноваційна політика в Україні представлена окремою сферою державного управління та регулювання, також систему інноваційного розвитку закріплено на законодавчому рівні. Задля ефективної реалізації публічної інноваційної політики та налагодження успішної координації державних органів виконавчої влади було створено відповідний орган - Державне агентство України з інвестицій та розвитку. Проте, негативно впливає на її втілення недостатня фінансова та ресурсна база і слабка державна підтримка інноваційної діяльності.

Визначено, що сьогодні в Україні вже наявна доволі обширна законодавча база, що покликана забезпечити реалізацію державної інноваційної політики та реалізацію організаційних механізмів і інструментів у цій сфері суспільного розвитку. Це говорить про те, що основні елементи системи (моделі) інституційно-правового забезпечення інноваційної діяльності вже створено, проте, вона все ще потребує вдосконалення, зокрема на регіональному та місцевому рівнях. Проте, слід зауважити, що кількість прийнятих нормативно-правових актів не завжди переходить в якісний показник розвитку інноваційної сфери. Почати вдосконалення цього сектору слід почати з проведення ґрунтовного дослідження існуючих умов і підготовки комплексного наукового моніторингу та прогнозу розвитку сфери інновацій.

Стверджується, що в умовах активних євроінтеграційних процесів, особливого значення для України набувають визначені Європейським Союзом пріоритети інноваційної політики. Серед них особливо актуальними видаються подолання бюрократичного консерватизму державної та посилення регіональної інноваційної політики, що сьогодні активно реалізується в умовах діджиталізації та децентралізації.

У підрозділі 3.2 «Напрями адаптації міжнародного досвіду для ефективізації державного управління інноваційним розвитком» визначено, що в

умовах глобалізації та інтеграції у світову господарську систему, країни з перехідним типом економіки мають зосередитись на відході від «наздоганяльного» типу економіки для того, щоб мати можливість в повній мірі досягти власних національних цілей розвитку.

Обґрунтовано, що одним з пріоритетних напрямків стимулювання інноваційного розвитку для України сьогодні має стати перехід від моделі запозичення та імплементації іноземних інновацій, спершу до кооперації з закордонними партнерами і спільного їх продукування, а згодом до виробництва та реалізації на світовому ринку власного інноваційного продукту. Звісно, в цьому процесі особливо важливо розробити відповідну детальну стратегію подібного переходу та реалізовувати її, дотримуючись основних факторів економічної безпеки.

В результаті дослідження зарубіжного досвіду визначено перелік ключових проблемних моментів, які стримують розвиток інноваційного потенціалу України та запропоновано ряд заходів, здійснення яких є необхідним для їх вирішення. До основних проблем державної інноваційної політики України включено: недостатня фінансова основа, слабка державна підтримка, нерозвиненість венчурних та інноваційних фондів, нерозвиненість інноваційної інфраструктури, неефективна інституціональна структура, наявність суттєвого розриву в цифровізації різних регіонів, слабка регіональна інноваційна політика, недостатньо уваги приділено розвитку галузевої інноваційної політики, недосконала законодавча база, відсутність ефективної налагодженої системи міжнародного співробітництва, перевага добувних галузей в структурі національної промисловості, слабка розвиненість у державі конкурентних ринків.

У підрозділі 3.3 «Основні потенційні напрями стимулювання інноваційної діяльності на регіональному рівні в контексті децентралізації влади» розроблено ряд рекомендацій щодо вирішення існуючих проблем на шляху стимулювання інноваційної діяльності в Україні. Перш за все, слід зосередити увагу на законодавчому врегулюванні процесів, що відбуваються в цій сфері: відповідність законодавства європейському стандарту, вичерпне визначення основних понять на основі їх наукової розробки, визначення та уникнення існуючих проблем та колізій, приведення у відповідність до прийнятої Кабінетом Міністрів України «Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року», чіткий розподіл компетенцій між відповідальними органами, формування єдиної поетапної стратегії реалізації державної інноваційної політики.

Доведено, що другим етапом має стати забезпечення достатньої фінансової бази для інноваційної сфери: забезпечення державної підтримки розробки інновацій, в тому числі через державне замовлення інноваційної продукції, системне фінансування наукової та науково-технічної діяльності, організація державно-приватного партнерського співробітництва, розвиток системи венчурних і інноваційних фондів, бюджетні виплати, субсидії, дотації, податкові пільги.

Аргументовано, що необхідно створення належних умов для розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу: розвиток інноваційної інфраструктури, діджиталізація на центральному та регіональному рівні, активізація міжнародного співробітництва, розвиток регіональної інноваційної діяльності, затвердження відповідних регіональних стратегій, вдосконалення провідних і перспективних галузей, кадрове забезпечення. Наголошено на необхідності забезпечити ефективний адміністративний супровід реалізації прийнятих нормативно-правових актів, стратегій, рішень, проектів і здійснювати постійний контроль за їх виконанням, моніторинг отриманих результатів.

З'ясовано, що одним з найбільш дієвих інструментів державної інноваційної політики в Україні є технологічні та наукові парки, які є особливо ефективними для розвитку інноваційної діяльності на регіональному рівні. З кожним роком їх кількість збільшується, створюючи інноваційну інфраструктуру країни. Актуальним для нас може стати приклад Індії, яка з 2007 по 2020 рік збільшила кількість своїх технопарків з 13 до 59, що спеціалізуються на розробці програмного забезпечення. Акцентовано, що спершу Індія орієнтувалась на залучення та використання зарубіжних технологій, а сьогодні вже вивела свій національний продукт в ранг одного з найбільш популярних на світовому ринку. Розвиток технопарків має стати одним з цільових напрямків стимулювання інновацій, як і розвиток інноваційної інфраструктури загалом.

Виявлено тісний взаємозв'язок між проведенням політики діджиталізації та інноваційним потенціалом України. Таким чином, діджиталізація, що спрямована на подолання цифрової нерівності регіонів і забезпечення їх однаковим доступом до всіх цифрових ресурсів держави передбачає створення всіх умов для подальшого розвитку інноваційного потенціалу відповідних регіонів, вирішення питання підготовки кадрів і полегшити налагодження міжнародної співпраці в цій сфері.

Доведено, що в питанні інноваційного розвитку держави, особливу увагу має бути приділено саме регіональному та місцевому інноваційному розвитку, зокрема за умов децентралізації. Необхідним є створення відповідної регіональної стратегії інноваційного розвитку регіону, його інфраструктури, достойної фінансової основи та державної підтримки. В питанні інноваційної діяльності та трансферу технологій державні кордони часто нівелюються, особливо це помітно в умовах активних глобалізаційних впливів і появи транснаціональних корпорацій. Відповідно, діджиталізація має стати першим кроком для розвитку регіональної та субрегіональної інноваційної політики, далі слід забезпечити необхідну фінансову основу та розвиток інфраструктури. В умовах децентралізації, подібний розвиток призведе до підвищення рівня самостійності регіонів, їх саморегуляції та самозабезпечення, що дозволить розвантажити центральну владу та пришвидшити реалізацію більшості процесів державного управління, перенісши їх з центру на місця.

ВИСНОВКИ

У дисертації узагальнено та вирішено актуальне наукове завдання щодо теоретичного обґрунтування концептуальних засад, конкретизації змісту і

розробки нових механізмів публічного управління в сфері формування та реалізації державної політики інноваційного розвитку держави в трансформаційний період в умовах євроінтеграції. Отримані в процесі дослідження результати підтверджують гіпотезу, покладену в його основу, а реалізована мета та завдання дослідження дають підстави зробити, зокрема, такі висновки:

1. На основі аналізу вітчизняної та зарубіжної літератури було визначено, що державне управління виступає основою для реалізації державної політики, в тому числі інноваційної, його діяльність спрямовано на реалізацію стратегічних завдань національного значення та розв'язання існуючих проблем. Що стосується державної інноваційної політики, то публічне управління забезпечує її втілення на всіх етапах, від вивчення інновації та прогнозування можливих наслідків її втілення до моніторингу вже реалізованого проекту. В країнах, що переживають трансформаційний період, де подібні процеси відбуваються вкрай часто та швидко, ефективність системи державного управління має особливо гостре значення. Адже саме вона забезпечує успішну реалізацію ініційованих перетворень, що за існування цілого ряду економічних, політичних, інституційних і інших перешкод, що викликані постійними змінами та частою появою кризових ситуацій у рухливій державній системі країни, що трансформується, є необхідною умовою подальшого становлення держави на світовій арені та забезпечення її національних інтересів. Відповідно, інновації в державному управлінні представляють собою перманентний процес пошуку вдосконалення існуючої системи, вирішення виникаючих та запобігання виникненню потенційно можливих в цьому процесі проблем, що в результаті виражається у формі прийнятого рішення. Після прийняття рішення наступним етапом є його реалізація, яка в повній мірі виступає можливою лише за наявності попередньо розробленої, вивіреної та науково обґрунтованої поетапної стратегії їх втілення. Ми можемо говорити про існування стійкої взаємозалежності між ефективністю системи державного управління та якістю втілюваної політики, звісно, важливим фактором тут постає ще й дієздатність чинної державної влади, що для країн в трансформаційний період часто може виявлятися питанням проблемним через нестабільність політичної сфери. Відповідно, розвиток держави сьогодні передбачає постійне дослідження та вдосконалення системи державного управління.

2. В ході дослідження було проаналізовано понятійно-категоріальний апарат стосовно понять «інновація», «інноваційна діяльність» та «державна інноваційна політика», виявлено особливості сучасного розуміння сутності державної інноваційної політики та дослідити теоретичні засади та особливості механізмів реалізації державної політики в сфері інновацій. Сьогодні необхідною умовою комплексного нормативно-правового забезпечення здійснення державної інноваційної політики виступає питання термінологічного визначення та точного правового формулювання понять «інновація», «інноваційна діяльність» та «державна інноваційна політика», що має стати основою для подальшої напрацювання ефективних правових механізмів у сфері інноваційного розвитку країни. Розробка дієвої системи державної підтримки

інновацій та інноваційних процесів неможлива без чіткого юридичного наповнення і саме на цьому, в першу чергу, сьогодні мають бути зосереджені наукові розробки в цій сфері.

3. Вдалося оцінити ефективність інституціонально-правового та організаційно-структурного механізмів функціонування державної інноваційної політики України в умовах євроінтеграційних процесів. Основною особливістю моделі інноваційного розвитку та формування державної інноваційної політики за умов трансформаційного етапу, який в Україні склався внаслідок активного розгортання процесу євроінтеграції та глобалізаційних впливів, стали зміни, які ця модель переживає паралельно з модернізацією законодавчої бази, яка цю сферу регулює. Після ратифікації угоди про вступ до Європейського Союзу, країна-підписант зобов'язується узгодити існуюче законодавство з нормами та стандартами ЄС, дотримуватись загальноприйнятих країнами-учасниками принципів та спільних глобальних цілей, що провокує цілий ряд трансформацій всередині держави і стосується фактично всіх сфер її діяльності. Відповідно, зміни в законодавстві провокують зміни в державній інноваційній політиці, державному управлінні, як підзаконній діяльності, яка забезпечує реалізацію державної політики в сфері інновацій.

4. Сьогодні існує активний запит на дослідження та розробку шляхів модифікації існуючої системи державного управління з метою ефективізації процесу впровадження інновацій та переходу до інноваційно-інвестиційного розвитку країни. В ролі одного зі стимулів до активізації інноваційної діяльності можуть набувати кризові явища, які є постійними супутниками трансформацій всередині держави. Криза породжує запит держави на розробку інновацій, які необхідні для її подолання, що, в свою чергу, створює умови для підтримки та активізації розвитку інноваційної сфери загалом, що сприяє врегулюванню викликаної кризою нестабільністю в державі. Проте, слід зазначити, що подібні умови ускладнюють процеси прогнозування наслідків і втілення змін в державній політиці, і тим самим створюють виклик для діяльності системи державного управління. Також, для уникнення кризових явищ, необхідно особливу увагу приділити питанню розробки комплексних стратегій для втілення різного роду державної політики. Що стосується сфери інновацій, то тут розробка подібної стратегії дозволить реалізувати поступовий перехід від «наздоганяльного» типу розвитку через запозичення та імплементацію зарубіжних продуктів, до організації міжнародної співпраці та поступового переходу на виробництво власної продукції і, відповідно, вихід на «випереджальний» розвиток. Тільки за умов «випереджального» розвитку країна може претендувати на те, щоб в повній мірі досягти забезпечення власних національних цілей та становлення власної конкурентоздатності на світовому ринку.

5. В рамках дослідження ефективності чинної нормативно-правової бази, було виявлено, що існуюча законодавча база в сфері забезпечення інноваційної діяльності потребує подальшої розробки в напрямку забезпечення ефективної реалізації інноваційної політики України. Це актуалізує проблему надання вичерпного визначення понять «інновація» та «інноваційна діяльність»

для подальшого його використання в правовому полі. В Україні вже наявна доволі обширна законодавча база, що покликана забезпечити реалізацію державної інноваційної політики. Прийнято цілу низку законів, створено Державне агентство України з інвестицій та розвитку, розвивається мережа наукових та технологічних парків, тощо. Проте, кількість прийнятих нормативно-правових актів не завжди переходить в їх якість. Враховуючи той факт, що сфера інновацій є вкрай чутливою до зовнішніх впливів, а Україна переживає період активних трансформацій, доцільним може бути створення окремого органу, який би займався дослідженням інновацій, прогнозуванням їх наслідків та розробкою теоретичної бази державної інноваційної політики для забезпечення її ефективного втілення.

6. В ході дослідження з'ясовано, що технологічні та наукові парки, є одним з найбільш дієвих інструментів державної інноваційної політики в Україні, особливо ефективними вони можуть бути для розвитку інноваційної діяльності на регіональному рівні. З кожним роком їх кількість збільшується, створюючи інноваційну інфраструктуру країни. Сьогодні розвиток технопарків має стати одним з цільових напрямків стимулювання розвитку інновацій, як і розвиток решти видів інноваційної архітектури. Проте, її ефективне функціонування, як і впровадження новорозроблених інновацій, просто не може бути належним чином втілене до реалізації стратегії діджиталізація на центральному та регіональному рівнях. Також, діджиталізація дозволить вирішити питання вдосконалення провідних та перспективних галузей та ефективізувати кадрове забезпечення через оновлення системи освіти.

7. На підставі проведено аналізу, було сформовано рекомендації для розвитку державної та регіональної інноваційної політики України з використанням досвіду інших країн. Особливо актуальним для вдосконалення системи державного управління інноваційним розвитком в Україні є вивчення світової практики та досвіду в цій сфері та можливість його подальшого застосування в управлінській практиці на місцях. Необхідною сьогодні є розробка інноваційної парадигми системи управління регіональним і місцевим розвитком на засадах децентралізації та удосконалення міжсекторального партнерства. Варто зосередитись на модифікації системи управління з урахуванням світового досвіду публічного управління та адміністрування. Що стосується стимулювання інноваційної діяльності, то, перш за все варто почати з приведення у відповідність законодавчої бази, яка регулює діяльність в інноваційній сфері та чітко розподілити компетенції між відповідними державними органами, які будуть відповідати за подальше втілення розробленої стратегії реалізації державної інноваційної політики. Необхідно забезпечити ефективний адміністративний супровід та регулярний моніторинг результатів. При цьому, слід зауважити, що особливої уваги сьогодні потребує розробка не лише національної, але і регіональних стратегій інноваційного розвитку, адже за умов децентралізації, саме регіони можуть стати найбільш ефективними майданчиками продукування інновацій за умов достатнього обсягу повноважень, ресурсів та державної підтримки. Наступний вектор для стимулювання - забезпечення достатньої фінансової бази для активізації інноваційного розвитку.

До комплексу заходів в цьому напрямку слід віднести: забезпечення державної підтримки розробки інновацій, в тому числі через державне замовлення інноваційної продукції, системне фінансування наукової та науково-технічної діяльності, організацію державно-приватного партнерського співробітництва, розвиток системи венчурних та інноваційних фондів, бюджетні виплати, субсидії, дотації, податкові пільги. Особливої уваги тут заслуговує розвиток діяльності венчурних та інноваційних фондів в державі та залучення іноземних інвестицій для залучення нових фінансових потоків до розвитку інноваційної діяльності. Загалом, стимулювання розвитку міжнародної співпраці є одним з найважливіших для розвитку потенціалу нашої державі на даному етапі становлення її інноваційної сфери, адже саме з його допомогою можна вирішити одразу декілька зазначених вище проблемних моментів: фінансове забезпечення, інноваційна інфраструктура, кадрове забезпечення, вихід на світовий ринок інновацій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Пилипенко В. П. Деякі підходи до дослідження поняття та сутності державної політики інноваційного розвитку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління*. 2014. Т. 2, С. 75-78.
2. Пилипенко В. П. Державне управління інноваційним розвитком в трансформаційний період. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління*. 2015. Т. 2, С. 48-51.
3. Пилипенко В. П. Механізми управління державної політики інноваційного розвитку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління*. 2016. Т. 2, С. 75-78.
4. Пилипенко В. П. Механізми впровадження державної політики інноваційного розвитку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління*. 2017. Т. 1, С. 50-54.
5. Пилипенко В. П. Державна політика Інноваційного розвитку України в процесі модернізації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління*. 2017. Т. 2, С. 58-61.
6. Пилипенко В. П. Державна політика інноваційного розвитку. *Філософсько-світоглядні та міждисциплінарні проблеми гуманітарного розвитку сучасного суспільства: Наукова конференція*. 2 липня 2015 р. К., Т. 1. С. 97-98.
7. Пилипенко В. П. Політика інноваційного розвитку в державному управлінні. Дні науки філософського факультету: *Міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів та молодих вчених*. 21-22 квітня 2015 р. К., Т. 10. С. 133-135.
8. Пилипенко В. П. Інноваційність в державному управлінні. Дні науки філософського факультету: *Міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів та молодих вчених*. 20-21 квітня 2016 р. К., Т. 19. С. 97-98.

9. Пилипенко В. П. State Policy of Innovative Development of Ukraine in Modernization Process. Дні науки філософського факультету: *Міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів та молодих вчених*. 23-24 квітня 2019 р. К., Т. 1. С. 2.

10. Pylypenko, V. (2019). State policy for innovative development of Ukraine in the context of the transformation period: a socio-economic dimension. *European Cooperation Journal*. 2019. 4(44), P. 105-125. <https://doi.org/10.32070/ec.v4i44.71>

11. Пилипенко В.П. Перспективи розвитку інноваційної політики держави в умовах діджиталізації Законодавчі аспекти модернізації механізмів публічного управління та адміністрування в Україні / Заг. ред. О. Л. Копиленка, В. Є. Воротіна; Інститут законодавства Верховної Ради України. К., 2020. – (Сер.: Законодавчі аспекти державного управління та місцевого самоврядування – Вип. 4). С. 212-216.

АНОТАЦІЯ

Пилипенко В.П. – Державна політика інноваційного розвитку в трансформаційний період. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 «Механізми державного управління». – Інститут законодавства Верховної Ради України, Київ, 2021.

Робота присвячена комплексному дослідженню особливостей розвитку державної інноваційної політики в трансформаційний період і ролі державного управління в її реалізації. Особливу увагу присвячено вивченню інноваційного розвитку України за умов активного впливу процесів глобалізації та євроінтеграції. Особливу увагу приділено питанню розробки та впровадження державної інноваційної політики, основою для реалізації якої виступає система державного управління. Участь державного управління в інноваційних процесах є обов'язковою, адже його діяльність спрямована на вирішення проблем та реалізацію стратегічних завдань державного значення. Зазначено, що інноваційна діяльність в державному управлінні є перманентною і не може мати остаточного результату, адже вдосконалення існуючих рішень та пошук нових відбувається постійно. Визначено та розкрито суть двох основних етапів процесу вироблення та впровадження державної політики. Прийняття рішень та втілення рішення. Визначено наявність взаємозалежності між ефективністю втілення державної політики, якістю державного управління та дієздатністю існуючої державної влади. Було проаналізовано зарубіжний досвід в питанні вибору найбільш оптимального набору інструментів державної інноваційної політики та їх подальшого застосування. Визначено, що з пріоритетних напрямів стимулювання інноваційного розвитку для України сьогодні має стати перехід від моделі запозичення та імплементації іноземних інновацій, спершу до кооперації з закордонними партнерами і спільного їх продукування, а згодом до виробництва та реалізації на світовому ринку власного інноваційного продукту. Сформовано перелік ключових проблемних моментів, які стримують розвиток інноваційного потенціалу України та запропоновано ряд заходів, здійснення яких є необхідним для їх вирішення. Виявлено тісний взаємозв'язок між

проведенням політики діджиталізації та інноваційним потенціалом України. Доведено, що в питанні інноваційного розвитку держави, особливу увагу має бути приділено саме регіональному інноваційному розвитку. Необхідним є створення відповідної регіональної стратегії інноваційного розвитку регіону, його інфраструктури, достойної фінансової основи та державної підтримки.

Ключові слова: інноваційний розвиток; інноваційна політика; інновація; традиція; економіка; економіко-технологічний розвиток; трансформаційний період; держава.

ABSTRACT

Pylypenko V.P. State policy of innovation development in the transformation period. – Qualification scientific work with the manuscript copyright.

Ph.D. thesis in Public Administration, with a specialization 25.00.02 – mechanisms of public administration. – Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv, 2021.

The work is devoted to a comprehensive study of the peculiarities of the development of state innovation policy in the transformation period and the role of public administration in its implementation. Particular attention is paid to the study of innovative development of Ukraine under the active influence of globalization and European integration. Also attention is paid to the development and implementation of state innovation policy, the basis for the implementation of which is the system of public administration. The participation of public administration in innovation processes is mandatory, because its activities are aimed at solving problems and implementing strategic objectives of national importance. It is noted that innovative activity in public administration is permanent and cannot have a final result, because the improvement of existing solutions and the search for new ones is ongoing. The essence of two main stages of the process of development and implementation of state policy is defined and revealed. Decision making and decision implementation. The interdependence between the efficiency of state policy implementation, the quality of public administration and the capacity of the existing state power is determined. Foreign experience in selecting the most optimal set of instruments of state innovation policy and their further application was analyzed. It is determined that the priority areas for stimulating innovation development for Ukraine today should be the transition from the model of borrowing and implementation of foreign innovations, first to cooperation with foreign partners and their joint production, and later to production and sale of its own innovative product. It is confirmed that one of the most effective tools of the state innovation policy in Ukraine are technology and science parks, which are especially effective for the development of innovation at the regional level. The close relationship between the implementation of digitalization policy and the innovative potential of Ukraine has been revealed. It is proved that in the issue of innovative development of the state, special attention should be paid to regional innovative development. It is necessary to create an appropriate regional strategy for innovative development of the region, its infrastructure, a decent financial base and state support.

Key words: innovative development, innovation policy, innovation, tradition, economy, economic and technological development, transformation period, state.